

Man må yde før man kan nyde – men ikke når det gælder skat

En ligestillingsvurdering af skattereformen

AF INGE HENNINGSEN

I foråret 2009 vedtog regeringen og Dansk Folkeparti en skattepakke, hvor et væsentligt formål var at skaffe mere arbejdskraft. Skatteaftalen har en skæv social profil og den giver de største skattelettelser til mændene, mens det forventes, at det er kvinderne der leverer det meste af det ekstra arbejde. I artiklen vurderes en række af skatteforslagenes elementer i et kønsperspektiv og det vises, at der er mange flere skævvridende elementer end den overordnede forskel i økonomisk gevinst.

ESSAY

Lønkommissionens rapport fra foråret 2010 viste, at kvinder stadig får næsten 20 % lavere løn end mænd, og selv om regeringen og kommissionens talspersoner systematisk søgte at forklare, at der alligevel ikke rigtigt var forskel og at forskellen i hvert fald ikke var udtryk for uligeløn, så forsvandt forskellen ikke. Skal man vurdere mænds og kvinders økonomiske forhold er der imidlertid også meget andet end løn at tage fat på. Skat, for eksempel.

I februar 2009 vedtog regeringen og Dansk Folkeparti en skattereform, Forårspakke 2.0 (<http://www.stm.dk>). Et hovedelement i pakken var en markant sænkelse af marginalskatten og en markant ulighedsprofil. Beregninger dengang viste, at reformen i gennemsnit ville give en skattelettelse på 18.300 kr. til de rigeste, mens de fattigste kun fik 800 kr., når den såkaldte erhvervsfinansiering ikke var medregnet. Det var selvfølgelig ikke tal regeringen selv fremlagde, men det fremgik af beregninger foretaget af Arbejderbevægelsens Erhvervs-

råd. Det var imidlertid ikke den eneste skævhed i pakken, idet det viste sig, at skattelettelserne også var meget ujævnt fordelt mellem mænd og kvinder.

En skattereform kan udformes på mange måder og det er eller burde være en vigtig dimension i vurderingen af de enkelte elementer om de udjævner eller uddyber ulighederne i samfundet, naturligvis uden at forspilde det overordnede formål med reformen. Der foreligger imidlertid ikke sådanne vurderinger fra regeringens side, når det gælder køn i Forårspakke 2.0 og bortset fra et enkelt sted så indgår køn heller ikke i den omfattende rapport fra den af regeringen nedsatte Skattekommission (<http://filer.skattekommissionen.dk>). Hvis det havde været trivielt at forudsige de nøjagtige virkninger af Forårspakke 2.0 for forskellige grupper i samfundet havde det ikke været så farligt, at man ikke havde gjort virkningerne op for mænd og kvinder. Nu drejer det sig imidlertid om et kompliceret stykke modelarbejde og derfor havde det været så meget mere demokratisk påkrævet, at forslagsstillerne ikke bare havde foretaget beregninger, men også havde stillet dem til rådighed for befolkningen. Jeg vil i det følgende forsøge at vurdere en række af skatteforslagenes elementer i et kønsperspektiv. Det kan selvfølgelig kun blive spredte nedslag, og ydermere kan man kun antyde, hvad resultaterne vil blive, da en egentlig ligestillingsvurdering som sagt ville kræve omfattende beregninger.

MAINSTREAMING

Danmark har tilsluttet sig mainstreamingprincippet (Se f.eks. Kvinder, Køn og Forskning 2000/2) og det hedder i ligestillingslovens § 4: "Offentlige myndigheder skal inden for deres område arbejde for ligestilling og indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning".

Myndighederne har således en forpligtelse til at fremme ligestilling og tage hensyn til ligestilling i al sagsbehandling. Det inde-

bærer, at man skal vurdere konsekvenserne for kvinder og mænd af lovgivning og andre politiske beslutninger. Kvinders og mænds interesser og erfaringer skal gøres til en integreret dimension inden for alle politiske, økonomiske og samfundsmæssige områder, således at kvinder og mænd så vidt muligt får lige meget ud af lovgivningen, og at uligheder ikke opretholdes. Man skal altså også vurdere de afledte konsekvenser af lovgivningen. Da dette er en forpligtelse for alle offentlige myndigheder ville man have forventet, at der var blevet fremlagt ligestillingsvurderinger både af Skattekommissionens forslag til skattereform og af regeringen og Dansk Folkepartis Forårspakke 2.0. Men det blev der ikke. At det ikke er en fejltagelse fremgår af en efterfølgende korrespondance, hvor skatteministeren i et svar til skatteudvalget fortolker mainstreamingforpligtelsen på følgende måde (mine udhævninger):

Det er imidlertid ikke fundet relevant at foretage en fordelingsmæssig vurdering af *Forårspakke 2.0* opdelt på køn, da en sådan analyse *alene vil afspejle de generelle indkomstforskelle* mellem mænd og kvinder i samfundet, da de foreslåede ændringer i skatte- og afgiftslovgivningen ikke bryder med skatte- og afgiftslovgivningens *generelle principper for kønsneutralitet*. (Skatteudvalget 2008-09a)

Hvis dette er mainstreaming, så er det i hvert fald en billig omgang. Man kan vælge at tage svaret som udtryk for frækhed eller for inkompetence. Kernen i mainstreamingstrategien er jo netop, at tilsyneladende kønsneutral lovgivning kan have forskellige virkninger for mænd og for kvinder, fordi mænds og kvinders tilværelse former sig forskelligt. Men selv om skatteministeren ikke kan se det, så er der væsentlige kønsuligheder forbundet med skattereformen, og i det følgende vurderes en række af skattereformens elementer i et kønsperspektiv.

MÆND FÅR DEN STØRSTE GEVINST

Det væsentligste element i skattepakken var en sænkning af marginals-katten. Da der er flest mænd i toppen af indkomstfordelingen fik mænd derved den største skattelettelse, idet højtlønnede får mest ud af en nedsættelse af marginals-katten. Man kan sige, at den progressive skat hidtil har været med til reelt at indsnævre indkomstforskellen mellem mænd og kvinder. Når progressionen i skattesystemet mindskes er det således med til at uddybe den kønsbestemte ulighed i samfundet.

Modelberegninger af skattepakkens køns-mæssige konsekvenser viser, at mænd i gennemsnit vil få en skattenedsættelse på 4.500 kr., mens kvinder må nøjes med 2.400 kr. Mændenes skattelettelse er altså næsten dobbelt så stor som kvindernes. Medregnes erhvervsfinansieringen får mænd relativt en endnu større skattenedsættelse i forhold til kvinder, nemlig 1.700 kr. mod 600 kr. Alt dette er dog ikke oplysninger fra regeringen, men bygger på beregninger udført af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på basis af Skattekommissionens model. Der havde således været al mulig grund til at ligestillingsvurdere Forårspakken.

BARSELSORLOV

Ændringer i skatteprogressionen må også formodes at få afledte konsekvenser, f.eks. i forbindelse med barselsorlov. I Danmark tager fædre kun en lille del af barselsorloven, og dette antages at bidrage væsentligt til, at kvinder generelt har lavere løn end mænd. Mange familier angiver lønforskelle mellem moderen og faderen som en forklaring på, at det er moderen der tager hele eller størstedelen af barselsorloven. En høj marginals-kat kan imidlertid i princippet bidrage til at mindske forskellene, idet den gør det 'billigere' for den højest lønnede forælder at gå hjemme. I dette perspektiv må man forvente, at skattereformen – med den lavere marginals-kat – vil tilskynde til en

øget skævdeling af barselsorloven, hvis det altså er muligt i Danmark.

Barselsorlov anses generelt for at være karrierehæmmende. Også derfor kan det fra familiens side anses for mest hensigtsmæssigt, at den lavest lønnede – og det vil i de fleste tilfælde sige moderen – tager hele den negative virkning af barselsorloven. Dette uddybes igen af skattereformen, fordi den økonomiske gevinst ved at satse på den højestlønnede bliver større, når marginalskatten falder. Dette gælder selvfølgelig ikke bare for barselsorlov. Helt generelt kan man sige, at når der er lønforskelle i familien så tilskynder nedsættelse af marginals-katten til en mere ulige fordeling af familiens arbejdsindsats.

KUN GRØN CHECK TIL TO BØRN

I retrospekt indeholder Forårspakke 2.0 et interessant forarbejde til forslaget om kun at give børnecheck til de første to børn, hvilket indgik i VKO's 'genopretningsplan' fra 2010. I Forårspakke 2.0 er nemlig inkluderet en 'grøn check,' der skal kompensere lavtlønnede familier for højere miljøafgifter. I pakken indgår også – angiveligt efter krav fra Dansk Folkeparti – en bestemmelse om, at familier kun kompenseres for de to første børn. Dette forslag har en åbenbar etnisk slagside og det lægger forslagsstillerne fra Dansk Folkeparti heller ikke skjul på. Ligestillingsvurderinger skal imidlertid ikke bare omfatte køn, men f.eks. også etnicitet. I forhold til ligestillingsloven og mainstreamingforpligtelsen burde denne skævvridning således være lagt åbent frem, særlig da bestemmelsen står i modsætning til formålet med den grønne check, der er "at kompensere for de afgiftsforhøjelser på forbrug af energi og varer med sundhedsrisiko, som direkte påhviler husholdningerne" (Skats hjemmeside). At dette forslag gik igennem uden megen diskussion kan have givet DF blod på tanden til at få indført det langt mere indgribende forslag om børnechecken.

HØJERE FRIPLADSGRÆNSE

Der er også elementer i Forårspakken, der går den anden vej, f.eks. indførelsen af en højere fripladsgrænse for enlige forældre. Dette kommer fortrinsvis kvinder til gode, da der er langt flere kvinder end mænd, der er enlige forsørgere. Også dette element burde være med i en ligestillingsvurdering. Det ser oven i købet ud til, at den daværende finansminister, Lars Løkke Rasmussen, sådan set også godt vidste det. I en diskussion omkring et § 20-spørgsmål i Folketinget stillet af Johanne Schmidt-Nielsen, sagde han om konsekvenserne af skattereformen:

[...] det er bl.a. jo også det, der muliggør, at vi nu skaber en bedre orden omkring fripladser til enlige mødre med lavindkomst, for nu bare at trække en meget kønsspecifik ting frem. (Folketinget §20 -spørgsmål S 1531)

Om Løkke Rasmussen seriøst tror, at det kun er enlige *mødre* der får højere fripladsgrænse kommer til at stå hen i det uvisse, men han giver i hvert fald helt klart udtryk for, at Forårspakken har kønsspecifikke konsekvenser – i modstrid med det ovenfor citerede svar til skatteudvalget. Han kan således heller ikke have været i tvivl om, at Forårspakke 2.0 burde have været gennem en egentlig ligestillingsvurdering.¹

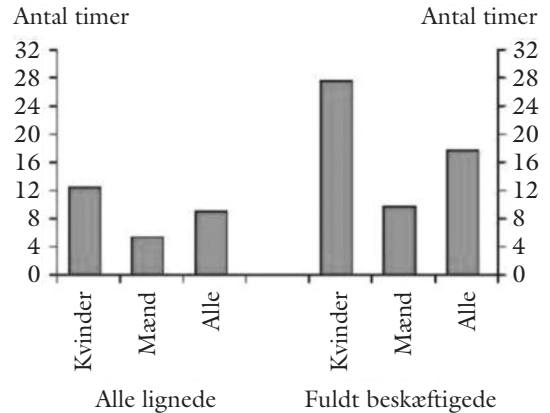
KVINDER SKAL ARBEJDE MERE

Et af formålene med skattereformen var at skaffe mere arbejdskraft, sådan som det f.eks. er formuleret i regeringsgrundlaget *Mulighedernes samfund*:

En skattereform skal gøre det mere attraktivt at yde en ekstra indsats. Sigtet er en markant sænkning af skatten på arbejdsindkomst, som skal stimulere arbejde og virkelyst. (www.stm.dk, 2007)

Ud fra modelberegninger vurderede Skattekommissionen, at deres forslag ville give

Ændring i arbejdstid (timeeffekt) som følge af skatteændringerne

Figur 1.6a fra Skattekommissionens rapport, der viser fordelingen på køn af den forventede ændring i arbejdstid.

24.000 flere årsværk, og regeringen, at Forårspakken vil give 19.000 flere. Netop på dette punkt havde Skattekommissionen faktisk delt deres beregninger op på mænd og kvinder og disse beregninger viste, at kvinderne forventedes at levere 2/3 af de ekstra årsværk. (Se figur 1.6a hentet fra Skattekommissionens rapport).

Den væsentligste grund til dette var, at man på grundlag af nogle relativt bedagede undersøgelser antog, at kvinder reagerer stærkere end mænd på skattenedsættelser, altså at kvinder vil levere mere ekstra arbejde end mænd, når skatten sættes ned med det samme beløb. Så selv om det er mændene der tjener mest på skattereformen, så regner man altså med, at det er kvinderne der kommer til at yde det meste af den ekstra indsats. Hvis Skattekommissionens modeller ellers holder på dette punkt (men det tvivler jeg sådan set stærkt på, at de gør), så betyder Forårspakke 2.0 at en fuldtidsbeskæftiget mand i gennemsnit kommer til at arbejde godt 8 timer mere om året, mens en fuldtidsbeskæftiget kvinde i gennemsnit forventes at komme til at arbejde godt 28 timer ekstra pr. år, det vil sige over tre gan-

ge så meget. Beskæftigelsesvirkningen af den vedtagne skattereform antages at følge det samme mønster (se boks nedenfor). Der synes således at være en meget svag sammenhæng mellem hvilke grupper der præmieres af skattereformen og hvad de leverer af ekstra arbejdskraft.

Havde skattekommissionen arbejdet seriøst med kønsopdelte beregninger ville man – i hvert fald i modelberegningerne – have kunnet opnå en bedre beskæftigelsesvirkning for de samme penge. Hvis man ud fra den detaljerede viden man har om indtægtsforholdene i Danmark i højere grad havde rettet skattelettelserne mod kvinder, ville man på én gang have opnået større lighed mellem mænd og kvinder og fået mere arbejdskraft.² Hvis hensigten med Forårspakke 2.0 var at skabe et større arbejdsudbud, så er skattereformen helt klart et stykke dårligt håndværk, idet den del af skattelettelserne, der tilfalder mænd ikke ser ud til at give ret meget ekstra arbejdskraft. Man kan i den sammenhæng undre sig

over, at ingen partier i Folketinget har beklaget sig over de manglende ligestillingsvurderinger i Skattekommissionens rapport og heller ikke har bedt om supplerende beregninger. Dette er hele vejen igennem blevet overladt til det private initiativ. Igen ser det ud til at finansministeren godt var klar over sagens sammenhæng. I diskussionen omkring det samme § 20-spørgsmål som ovenfor sagde han f.eks.:

Hvis man går ind og ser på, hvor det er, at arbejdsudbuddet via den her reform skabes, er det i høj grad ved at fjerne mellemskatten. Halvdelen af det ekstra arbejdsudbud er beregnet til, at det kommer fra kvinder. Det er jo en indikation af, at det præcis er den skat, der ligger og spærrer for en indkomstfremgang for ret mange kvinder, bl.a. kvinder ansat i den offentlige sektor. Man kunne nævne sådan nogle som sygeplejersker med en vis anciennitet, som i dag bliver ramt af mellemskatten, men nu går fri af den. (Folketinget § 20 -spørgsmål S 1531)

SPØRGSMÅL TIL MINISTEREN FRA SKATTEUDVALGET (SKATTEUDVALGET 2008-09 L 195 SPØRGSMÅL 20)

Kan ministeren bekræfte, at det er korrekt som anført af Mainstreamingnetværket af 2005, at det er kvinderne, der forventes at levere 2/3 af de ekstra årsværk, som skattereformen forventes at medføre, og hvordan finder ministeren i givet fald dette forhold sig til ligestillingsprincipperne, herunder set i sammenhæng med hvilke grupper, der præmieres mest af skattereformen.

Svar: Jeg kan bekræfte, at de foretagne vurderinger af arbejdsudbudseffekterne af *Forårspakke 2.0* fører til det resultat, at omkring 2/3 af det forventede øgede arbejdsudbud kan henføres til kvinderne. Dette er i overensstemmelse med de undersøgelser, som fremgår af Skattekommissionens rapport, der kortfattet berører nogle kønsrelaterede aspekter i forbindelse med, at forskning har vist, at kvinder reagerer kraftigere end mænd med hensyn til øget arbejdsudbud som følge af skattenedsættelser, jf. lavere skat på arbejde, Skattekommissionens forslag til skattereform, februar 2009, s. 193. *Herudover har Skattekommissionen ikke fundet anledning til at foretage en særskilt vurdering af deres skattereformforslag opdelt på køn (min udhævning).*

Bortset fra at Lars Løkke Rasmussen tror, at det kun er halvdelen og ikke to tredjedele af den ekstra arbejdskraft der kommer fra kvinder og øjensynligt ikke har opdaget at grænsen for mellem- og topskat siden den forrige skattereform har været den samme, så demonstrerer han igen, at han øjensynligt godt ved, at der er kønsspecifikke virkninger af skatteforslagene.

UFINANSIEREDE SKATTELETTELSER

En gennemgang af regeringens og Dansk Folkepartis såkaldte 2010 'genopretningsplan' viser, at denne plan ligesom andre sociale nedskæringer rammer kvinder hårdere end mænd. Halvdelen af det forventede statsunderskud i 2011, der er regeringens begrundelse for at spare på velfærden og de sociale ydelser, er imidlertid regningen for VKO's egne topskattelettelser, idet skattelettelserne i 2007 på 10 mia. kr. var ufinansierede og skattelettelserne fra 2009 frem til 2013 vil være underfinansierede med 30 mia. kroner. Også de u- og underfinansierede skattelettelser har således kønskonsekvenser.

FAIR FORANDRING

At ligestillingsvurderinger ligger skattepolitikere så fjernt, at de ikke en gang tænker på dem når de kan have fordel af det, demonstreres af S og SF's skatteforslag Fair Forandring (www.fairforandring.dk). Her foreslås det bl.a., at man afskaffer skattefradrag for sundhedsforsikringer. Dem er der langt flere mænd end kvinder der har, og gennem skattefradraget bidrager staten således til at skabe ulighed mellem kønnene, når det drejer sig om adgang til sundhedssystemet. Fjernelse af skattefradraget skaber større lighed mellem mænd og kvinder, men det omtales overhovedet ikke i argumentationen for forslaget.

MAINSTREAMING. HVAD NU?

Forårspakken har efterfølgende givet anledning til diskussion om, hvad der ligger i mainstreamingforpligtelsen. I maj 2009 stillede arbejdsmarkedsudvalget spørgsmål til ministeren om den manglende ligestillingsvurdering af Forårspakke 2.0. Citatet i indledningen var fra ministerens svar, der altså gik på, at når de kønsspecifikke virkninger kunne henføres til de generelle indkomstforskelle mellem mænd og kvinder, var der intet behov for en ligestillingsvurdering.

Mainstreamingnetværket af 2005 indgav i september 2009 en klage til ombudsmanden over den manglende ligestillingsvurdering og ministerens svar, men ombudsmanden afviste klagen. (Hele klagen kan læses på Kvinderådets hjemmeside, www.kvinderaadet.dk).

Hvad mainstreamingforpligtelsen indebærer beskrives på følgende måde af Europakommissionen i 1996:

Mainstreaming af kønsaspektet indebærer, at ligestillingsbestrebelseerne ikke begrænses til særforanstaltninger for kvinder (eller mænd), men at alle generelle aktioner og politikker udtrykkeligt mobiliseres med henblik på at fremme ligestillingen, idet man på planlægningsstadiet aktivt og åbent tager hensyn til de mulige følgevirkninger for de to køns respektive situation. Dette indebærer, at man systematisk undersøger foranstaltninger og politikker, og at man under udførelse og gennemførelse af disse tager hensyn til sådanne mulige følgevirkninger.

(Europa-kommissionen, KOM (96)67)

Mainstreamingforpligtelsen er eksplicit indarbejdet i dansk lovgivning gennem kravet i ligestillingslovens § 4 om at offentlige myndigheder skal "arbejde for ligestilling og indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning". Som led i det tværministerielle kønsmainstreamingprojekt (www.lige.dk/koensmainstreaming.asp), hvor samtlige ministerier er repræsenteret på chefniveau,

veau og hvor ligestillingsministerens departementschef er formand, er der udarbejdet en test, der skal afgøre, hvornår det er relevant at ligestillingsvurdere et lovforslag:

1. Hvem er målgruppen for lovforslaget, og kommer lovforslaget til at påvirke hverdagen for en del/dele af befolkningen?
2. Er der forskel på kvinders og mænds vilkår og tilværelse på dette område, og hvordan gør det sig gældende (er der forskellige rettigheder, normer, deltagelse mv.)?

Hvis svaret på et af spørgsmålene er “ja”, så er der brug for en ligestillingsvurdering. (http://www.lige.dk/main_varkt_lov_forside.asp)

Det er svært at tro at Skatteministeriet har stillet sig selv disse spørgsmål, før man afviste at der var behov for en ligestillingsvurdering af Forårspakken.

Skatteministeriet har selv eksplicit forholdt sig til, at ministeriet har en række forpligtigelser i forbindelse med at overholde § 4 i ligestillingsloven: Skatteministeriet beskriver sin egen ligestillingsmålsætning således:

1. Det skal sikres, at der i forbindelse med politikudvikling og lovgivning knyttes betragtninger om ligestillingsmæssige konsekvenser.
2. Kønsoptelt data skal anvendes og fortolkes, og lovmodellen på skatteområdet skal videreudvikles, så de (afledte) økonomiske konsekvenser af skattepolitiske lovforslag/lovgivning kan belyses fra et ligestillingsperspektiv. (Ligestillingsafdelingens perspektiv og handlingsplan 2008)

Det er meget vanskeligt at se, hvordan disse tilkendegivelser stemmer overens med at nedsætte en Skattekommission, der ikke arbejder med kønsopdele data, og ydermere at argumentere mod en ligestillingsvurdering blot ved at anføre, at “en sådan analyse alene vil afspejle de generelle indkomstforskelle mellem mænd og kvinder i samfundet”. Her er ingen overvejelser over “de afledte økonomiske konsekvenser” af Forår-

spakke 2.0, som man ellers har forpligtet sig til i ministeriets ligestillingsmålsætning.

Mainstreamingstrategien har både i Danmark og internationalt været betragtet som et centralt ligestillingspolitisk redskab. Den er imidlertid sårbar, fordi den kræver et vist minimum af politisk vilje for at fungere. Erfaringerne med Forårspakken peger på, at man i den nuværende politiske situation måske skal revurdere synet på mainstreamingstrategien.³ Når regeringen vælger så oplagt parodiske fortolkninger af mainstreamingforpligtelsen som vist ovenfor og slipper godt fra det politisk (i Folketinget) og administrativt (ombudsmanden), er der så nogen mainstreamingstrategi tilbage?

NOTER

1. Man burde unde sig selv at læse hele ordvekslingen mellem Johanne Schmidt-Nielsen og Lars Løkke Rasmussen. Den giver et unikt indblik i, hvad venstreministre tænker om ligestilling.
2. Skattekommissionens diskussioner viser, hvorledes forskellige skattepolitiske instrumenter virker i forhold til ulighed, arbejdsmarkedsdeltagelse etc. Resultaterne tyder f.eks. på, at en højere grænse for topskat i gennemsnit ville være mere fordelagtig for kvinder end at bruge samme skatteprovenu på at sænke topskatteprocenten.
3. Ministeriets svar på spørgsmål om skat er ikke enestående. F.eks. anfører beskæftigelsesministeren i et svar til Arbejdsmarkedsudvalget, at det ikke er nødvendigt at ligestillingsvurdere forslaget om nedsættelse af dagpengeperioden, selv om kvinder er væsentligt overrepræsenteret blandt de personer der i 2009 har opbrugt mere end 2 år af deres ydelsesperiode, fordi der “i lovforslaget gives lige rettigheder og pligter til kvinder og mænd”. At kvinder er overrepræsenterede blandt dem der har brugt 2 år af deres ydelsesperiode er jo “ikke en følge af gældende regler eller forslaget om nedsættelse af dagpengeperioden, men er derimod en følge af strukturerne på arbejdsmarkedet”. (Arbejdsmarkedsudvalget 2009-10 L 122 spørgsmål 114).

LITTERATUR

- Fair forandring: <http://www.fairforandring.dk>
Fordelingseffekter af aftale om Forårspakke 2.0
Arbejderbevægelsens erhvervsråd 6. marts 2009:
http://www.aeraadet.dk/media/filebank/org/AE_fordelingseffekter-af-aftale-om-foraarspakke-2.0.pdf.
- *Forårspakke 2.0*. Regeringen. Februar 2009,
http://www.stm.dk/publikationer/foraarspakke/foraarspakke_2_0.pdf.
- Henningsen, Inge: *Mændene får pengene og kvinderne skal arbejde mere*, i Social Politik, 2009/2.
- Schmidt-Nielsen, Johanne, § 20-spørgsmål S 1531 Om mindre skattelettelser til kvinder end mænd i forbindelse med skattereformen.
<http://www.ft.dk/samling/20081/spoergsmaal/S1531/index.htm>.
- *Lavere skat på arbejde*. Skattekommissionens forslag til skattereform. Februar 2009.
http://filer.skattekommissionen.dk.s3-external-3.amazonaws.com/lavere_skat_paa_arbejde.pdf.
- Ligestillingsafdelingens perspektiv og handlingsplan 2008. http://www.lige.dk/files/pdf/phplan/phplan_ligestilling_2008.pdf.
- Klage til ombudsmanden. http://www.kvinder-aadet.dk/files/Ombudsmand_FT.pdf.
- *Mulighedernes samfund*. http://www.stm.dk/publikationer/Regeringsgrundlag2007/regeringsgrundlag_07.pdf Skatteudvalget 2008-09a L 195 Spørgsmål 19. <http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L195/spm.htm#dok>.
- Skatteudvalget 2008-09b L 195 Spørgsmål 20. <http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L195/spm.htm#dok>.
- *Størst gevinst til mænd af regeringens forårspakke 2.0*, Arbejderbevægelsens erhvervsråd-7. marts 2009. http://www.aeraadet.dk/media/filebank/org/AE_storst-gevinst-til-maend-af-regeringens-foraarspakke-2.0.pdf.
- Vejledning i integration af kønsaspektet KOM(96) 67. <http://www.ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2045&langId=da>.

Inge Henningsen, seniorforsker
exbus, DPU
Århus Universitet